Az európai méhcsalád-veszteségek nemzetközi felmérésének magyarországi eredményei 2010/2011

Az európai tudományos és technikai együttműködési programon belül működő, a méhpusztulások megelőzésére létrehozott szervezet (COLOSS) által elfogadott kérdőíves felmérésben idén már a magyarországi méhállomány is szerepelt.

Az ajánlások szerint a kérdőív kitöltésének több lehetősége is rendelkezésre állt. Több ország az egyéni, internetes adatszolgáltatást javasolta (kevés eredménnyel). Ennek változata a kérdőív eljuttatása a méhészekhez postai, vagy pl. méhészújság útján és a válaszok bekérése postai úton, ami meglehetősen költséges megoldás. Eredményesebb módszer a kérdőívek közös kitöltése méhészgyűléseken, közös alkalmak során. Legtöbb helyen az ún. vegyes módszert alkalmazzák, azaz a kérdőívek az interneten és egyéb helyeken is hozzáférhetőek, de a közös kitöltést is alkalmazzák. Nálunk a méhegészségügyi felelős hálózat adta lehetőséget sikerült kihasználni, így felelőseink vitték ki és gyűjtötték be a kérdőíveket.

A három oldalas kérdőív több kérdés típust is tartalmazott: A tavalyi méhészeti évben (2010) az adott időszakokban bekövetkezett méhcsaládszám változásokat (egyesítés, megosztás, újra anyásítás, stb.) számadatokkal kellett megválaszolni, mely alapján matematikai képletekbe helyettesítve a kérdőívben szereplő méhállomány valós méretalakulását lehet meghatározni. A kérdőív egyik lényeges pontja volt a 2010. október 1.-i beteleléskori méhcsaládszám és a 2011. április 1. közötti változás, azaz a méhész téli vesztesége. A környezeti feltételekből és a technológiából adódó a méhállományt terhelő kockázati tényezőkre adott válaszok (vándoroltatás távolsága; méhlegelő; kártevők; méhegészségügyi kezelések és egyéb emberi tényezők) százalékosan csoportosítva képet adhatnak azok fontosságáról.

Bár megválaszolni nem volt kötelező, a kérdőívek megbízhatósága, a régiók reprezentatív jellemzése és következő évekkel való összehasonlíthatóság miatt, személyes adatokat is kértek (elsősorban lakhely-irányítószám), de a közös adatbázisba már kódszámmal kerültek továbbításra és kizárólag a kutatást szolgálják. Szerencsére a névtelen válaszadók száma minimális volt, mert a válaszaikat csak az adott évre és csak az összes átlag meghatározására lehet felhasználni, az évenkénti állományváltozásra nem. Köszönhetően a magyar állategészségügyi szolgálat keretében működő méhegészségügyi felelősöknek, a szoros határidők ellenére a tervezetthez képest sokkal több méhésznek volt lehetősége

személyesen kitölteni a kérdőívet. Tekintettel arra, hogy a méheket fenyegető veszélyek felmérésének fontossága túlmutat a méhészek és a méhészeti ágazat saját érdekein, ezt a szakterületet több intézmény is fokozott figyelemmel kíséri és vesz részt a munkában. A kérdőíveket az MgSzH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság gyűjtötte be, a feldolgozást és a központi rendszerbe való továbbítását a KÁTKI Méhészeti Intézete és a Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézetének munkatársai együttműködve végezte.

A felmérésben résztvevő összes ország eredményét a jövő év elején fogják hivatalosan publikálni.

Nálunk, idén 812 darab értékelhetően kitöltött kérdőív érkezett, amely a hazai méhészeteknek több mint 5 %-a, azaz a minta reprezentatívnak, statisztikai analízisre alkalmasnak tekinthető. A válaszok alapján a felmérésben résztvevő méhészek méhállományában 2010/2011 április 1.-ig átlagosan 9,2 % méhcsalád veszteség keletkezett. Ez a veszteség megfelel a korábbi években különféle hazai források becsült értékeivel, azaz arra utal, hogy különösebb aggodalomra nincsen ok.

A mellékelt ábra mutatja, hogy a válaszadók számában megyénként jelentős eltérés van, de ez természetesen nem függ össze a megyékben található méhészetek számával.

1. ábra: A 2011-es felmérésben résztvevő méhészetek száma megyénként

Megköszönve a programban való minden résztvevő eddigi munkáját, reméljük, hogy a felmérést a jövő évben is tudjuk folytatni legalább ilyen, vagy még nagyobb részvétellel. A munka több éves eredményei minden bizonnyal hiteles adatokat fognak szolgáltatni a méhpusztulások helyzetéről, emelve a méhészet jövőjébe vetett bizalmunkat.

Csáki Tamás, doktorandusz hallgató
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet és a
KÁTKI munkatársai